

között — nagy örömkre — kezdettől fogva ott találjuk a műemlékvédelem hivatásos és társadalmi szakértőit, aktivistáit. Honismereti mozgalmunk nevét, amíg határainkon túl is meg nem ismerték, nem tudtuk érthetően lefordítani idegen nyelvekre. A tolmácsok kísérletként állandóan egy másik mozgalom elnevezését mondták: „Ismerd meg hazádat”. Időbe telt, amíg a tiltakozó berzenkedéstől eljutottunk odáig, hogy belássuk: a kettőnek valahol találkoznia kell. A szűkebb pátria megismerésétől, megszeretésétől — az érnek végül is el kell jutnia az óceánig. Ezért tekintjük ma értékes honismereti tevékenységnek a „Tájak—korok—múzeumok”-akciót is, amely magyarok tízezeivel ismertette — és föltehetően szeretettette meg — sok-sok műemlékünket, imitt-amott még azt az ötletet is felvetve, hogy múzeumokhoz, könyvtárakhoz hasonlóan egy-egy műemlék is lehet rendhagyó történelmi, irodalmi és egyéb órák, akár olvasó- vagy ami legújabban felvetődött — látványtáborok színhelye.

Széchenyi István mondta: „A múlt kiesett hatalmunkból, de a jövőnek urai vagyunk”. Legyen igaz ez a mondás mostani tanácskozásunkra, a megmaradt emlékekre, a XI. és a XII. értekezlet közötti időszakra, a „hivatásosak” és a „népfelkelők” munkájára, a magyar műemlékvédelemre s az egész országépítésre egyaránt.

Morvai Péter:

Kilenc országos néprajzi és nyelvjárási gyűjtőtálalkozó eredményei és tanulsága

1. Kilenc gyűjtőtálalkozó krónikáját nehéz lenne beszorítani egy beszámoló mogyoróhéjába. Főbb eredményeit és tanulságait is csak erősen summázva vagy jelzésszerűen tudjuk számba venni. Pedig 1963 óta, amikor Tatán az első Országos Gyűjtőtálalkozó lezajlott, az Egerben 1979-ben megrendezett IX. országos tanácskozásig sok, a gyűjtőmozgalom fejlődését jellemző eredményt mutattak fel az ismétlődő seregszemlék. Mindegyiknek volt sajátos arculata, mindegyiken jelentkeztek új kezdeményezések, amelyek megteremkenyítették az utánuk következő évek mozgalmi tevékenységét.

2. *Tata*, a vizek, a malmok, a nagy múltú fazekasság, a középkori eredetű vár és a barokk műemlékek városa arra ösztönzött bennünket, hogy későbbi találkozóinkat is mindig az ország más-más táján rendezzük, hogy seregszemléink alkalmával igyekezzünk megismerkedni a választott vidék sajátos értékeivel és problémáival. Ily módon szolgálhattuk a honismereti országjárás gondolatának népszerűsítését is, mely végül is a Tájak—Korok—Múzeumok nagy sikerű akciójában bontakozott ki.

A tatai találkozó egyúttal annak a fegyvertársi szövetségnek nyilvános demonstrálása volt, amelyet a néprajzi gyűjtőmozgalom erősítése, kiszélesítése céljából az első találkozózt megelőző évben kötöttünk az MTA Nyelvtudományi Intézetével és a Magyar Nyelvtudományi Társasággal. 1962-ben alakult át ugyanis az akkor már 10 éves múltta visszatekintő, korábban csak *néprajzi* jelzőt viselő pályázatunk Országos *Néprajzi és Nyelvjárási* Gyűjtőpályázattá, s módszertani segédleteink sorában ekkor jelent meg A néprajzi és nyelvjárási gyűjtés összekapcsolása c. útmutató füzet¹, melynek szerzői az MTA Nyelvtudományi Intézetének szakemberei voltak. Közülük többen az első találkozóon is előadást tartottak,

¹Útmutató Füzetek a Néprajzi Adatgyűjtéshez (Szerk. *Morvai P.*) VII. sz. Budapest, 1959, 1962.

vagy felszólaltak (mint pl. *Bárczi Géza* akadémikus, *Deme László*, *Imre Samu*, *Papp László*, *Szathmári István*), akiknek készséges közreműködése a későbbi gyűjtőtálalkozók programját is gazdagította.

3. Tatai rendezvényünknek volt egy olyan kulcsembere, aki oroszánrészt vállalt a helyi előkészítésben, s aki sokáig motorja volt a környék élénk honismereti mozgalmi életének. *Körmendi Géza* – amellet, hogy igen sikeres tárggyűjtési akciók szervezésével megvetette a tatai múzeum néprajzi gyűjteményének alapjait –, jellemző helyi témájú (vízimalmok, fazekasság stb.) pályamunkáival, s ezek tanulmányban való feldolgozásával a hivatásos szakemberek által is elismert hiánypótló, tudományos eredményt ért el.²

Az ő, s a hozzá hasonló honismereti munkások példája segítette kialakítani találkozóinknak azt a gyakorlatát, hogy fórumai lettek a kiváló pályamunkák bemutatásának, s példát adtak a gyakorlatlanabb gyűjtőknek a szakmai elmélyedésre. Tatán hangzott el ugyanis *Barsi Ernő*nek a győri tanítóképző zenetanárának és fáradhatatlan szakkörvezetőjének, a Győr környéki népdalok és gyermekdalok későbbi elismert kutatójának A sályi *pásztorok* dalkincse c. előadása, amely később, kibővítve a sályi *parasztság* dalállományának monografikus feldolgozásával, doktori értekezésének alapja lett.

4. A Dunántúl után az ország egy másik sarkában, a Dél-Alföld „fővárosában”, *Szegeden* rendeztük meg 1964-ben a II. Országos Gyűjtőtálalkozót.

Seregszemléink történetének a maga nemében egyedülálló mozzanata, hogy Szegeden zajlott le a XII. Országos Gyűjtőpályázat eredményhirdetése és díjkiosztása. Olyan kezdeményezés volt ez, amely – megyei vonatkozásban – később sok helyütt a múzeumi hónap megnyitásának hagyományos eseménye lett.

5. Itt, Szegeden nagyobb számban szerepeltek előadóként a hivatásos szakemberek, s így ez a találkozó szintén magas szintű szakkörvezetői továbbképzésnek is számított. Itt hangzott el *Bálint Sándor* előadása a szegedi folklórról, s itt gyönyörködhetek a kiváló mesemondó és páratlan előadóművész *Tombác János* felejthetetlen szereplésében.

Ugyanakkor azonban a szegedi programot még az is jellemzi, hogy itt aratott kiemelkedő sikert egy idős tanyai parasztember, a szentesi *Pap Imre*. Az ő szereplése irányította rá a figyelmet arra, hogy a parasztság egyes hagyományörző, jó megfigyelőképeségű és fejlett íróképeségű idős képviselői milyen értékei a gyűjtőmozgalomnak. Néhai Pap Imre nagyszámú pályamunkái ugyanis nagy hűséggel, részletesen és belülről szemlélve mutatják be a hajdani Szentes környéki tanyai életet, s ezért pótolhatatlan forrásai a népismeretnek.³

Ez a téma átvezet bennünket a Szentendrén 1966-ban megrendezett III. Országos Gyűjtőtálalkozó színhelyére, ahol az előadók között szintén szerepeltek kiváló paraszti gyűjtők, így a rendkívül éles szemű és fejlett társadalmias látású Tarna vidéki parasztszszony, néhai *Berényi Józsefné*, akiben mondhatni egy nagy író veszett el, illetőleg (hála a Honismereti mozgalomnak) akinek Nagy Rozália a nevem c. könyve néhány évvel ezelőtt (1975) nagy könyvnap siker volt. Ugyancsak Szentendrén tartott előadást a bal- eset következtében világtalanná lett *Papp Zoltán Sándor*. Az ő, szülőfalujának társadalmi rétegeit bemutató pályamunkáiból született meg a később szintén méltán könyvnap siker aratott vaskos kötet, a Beregdaróci emberek (1969).

Bizonyára az említettek (s most meg nem nevezett társaik) példája keltette fel az intenzívebb érdeklődést a paraszti önéletrajzok műfaja iránt, amely később az országos pályázat ajánlott témái közé is bekerült, s amely aztán *Nagy Gyula* orosházi múzeumigaz-

²*Turi Róbert*: „Hogy Komárom megye ne legyen fehér folt . . .” Beszélgetés dr. *Körmendi Gézával*. Honismeret 1981. 2. sz. 5. old.

³*Juhász Antal*: *Pap Imre*, a szentesi paraszitélet krónikása. Honismeret 1978. 2. sz. 24. old.

gató (valaha maga is önkéntes gyűjtő) fáradhatatlan szervezőtevékenysége révén kiváló eredményeket hozott. A *Kőszegen*, 1977-ben sorra került VIII. Országos Gyűjtőtálalkozó programjának egyik fénypontja volt, amikor Nagy Gyula és „önéletíró” parasztemberei, -asszonyai ízelítőt adtak a Honismereti mozgalom e példamutató kezdeményezésének értékeiből és módszereiből.⁴

6. A Szentendre műemlék városában lezajlott, sokak számára felejthetetlen gyűjtőtálalkozó egyébként azzal is beírta nevét találkozóink aranykönyvébe, hogy ott adták át első alkalommal a MNT által alapított *Sebestyén Gyula Emlékérmét* a legkiválóbb önkéntes gyűjtőknek. Elsőként néhai *Nagy Czirok Lászlónak*, aki a gyűjtőmozgalomban számyakat kapva, számos szép könyvben, széles körben ismertté tette a Kiskunság általa évtizedek óta fáradhatatlanul kutatott hajdani világát. Az első kitüntetettek között szerepelt a népi bőrmunkák első számú szakértőjének számító püspökladányi pedagógus, *Dorogi Márton* is, aki – sajnos – örökre eltávozott körünkben.

7. A gyűjtőtálalkozó elsősorban az irányítók, a szakkörvezetők tanácskozása, de természetesen mindig jelen voltak – főként az ún. szabad fórumok vitáiban – az ifjúsági honismereti munka gondoljai is, hiszen ezek mindig is kulcskérdései voltak és maradnak mozgalmunknak. Ennek jegyében egyes találkozóinkon közvetlen és kiemelt képviselőt is kapott az ifjúsági ágazat. 1967-ben *Zalaegerszegen*, a IV. Országos Találkozó pl. a Győri Mezőgazdasági Szakmunkásképző Iskola néprajzi szakkörének nagy sikerű bemutató foglalkozása is szerepelt a programon. A *Sárospatakon*, illetőleg részben *Sátorajújhegyen* 1971-ben megrendezett VI. Országos Találkozón pedig az országos diáknapi néprajzi-nyelvjárási gyűjtőpályázatának arany fokozatot érdemelt pályázói mutattak be részleteket pályamunkáikból – nemcsak a sárospataki, hanem valamennyi országos diáknapi központ pályázóinak képviselőjében. A bemutatott pályamunkákat szakemberek értékelték.

Itt adódik alkalom arra, hogy érintsem az iskolai oktatás honismereti vonatkozású kérdéseit. Az egyik korai gyűjtőtálalkozón már elhangzott egy előadás arról, hogy folklorista szakemberek és tapasztalt pedagógusok megállapítása szerint, népköltészeti értékeink megismertetése nem szerepel kellő súllyal az általános iskolai anyanyelvi és irodalmi oktatásban. Ez a probléma később is előkerült, de egyetemesebb vonatkozásban még ma is időszerű. Elsősorban a középiskolai zeneoktatás sajtóban és anketokon sokat vitatott kérdésére, valamint a néprajz – több középiskolába már bevezetett – fakultatív oktatásának a mozgalmi tapasztalatokat felhasználó, célszerűbb megoldására gondolok itt.⁵

8. A megszabott terjedelem szorításától kényszerítve, több gyűjtőtálalkozó gazdag eseménysorozatából csak a legjelentősebb mozzanatokot idézhetem föl.

Az előbb már érintett zalaegerszegi gyűjtőtálalkozó egyik beszámolójához kapcsolódva a *betyárfolklor* kutatásának neves szakemberei (*Dömötör Sándor*, *Szabó Ferenc* – valaha maga is díjnyertes pályázó – és *Vargyas Lajos*) sokoldalú néprajzi-történeti megvilágítását adták ennek a népköltészetünkben mélyrehatóan jelen levő tárgykörnek, melynek emlékeit gyakorlottabb, jó helyi kapcsolatokkal rendelkező gyűjtőinknek egyes vidékeinken még ma is kívánatos és érdemes lenne behatóan nyomozni.

Ugyancsak Zalaegerszegen hangzott el két olyan kiváló középiskolai tanár – akkor még önkéntes gyűjtő – előadása, akik már régóta elismert hivatásos szakemberek: *Ördög Ferencé* a göcseji ragadványnevekről, *Szabó Józsefé* a nagykönyi nyelvjárásról.

⁴ *Nagy Gyula*: Az orosházi múzeum önéletíró parasztjai irányításának praktikái. Honismeret 1977. 4. sz. 5. old.

⁵ *Kuczy Károly*: A fakultatív néprajzoktatás gondoljairól. Honismeret 1980. 5. sz. 44. old.

Itt adódik alkalom annak megemlítésére, mily számosan kerültek ki a találkozóinkon szerepelt kiváló önkéntes gyűjtők közül olyanok, akik szűkebb kutatási területükön már elismert szakembernek számítanak, doktori fokozatot szereztek vagy hivatásos szakemberekké is lettek. A már megnevezetteken kívül – a teljesség igénye és rangsorolás nélkül – hadd emlékeztessenek itt *dr. Kováts Dánielre*, az abaúji helynevek kiváló gyűjtőjére és rendszerezőjére, *dr. Kuczy Károlyra*, a vízparti földrajzi nevekkel foglalkozó úttörő tanulmányok szerzőjére,⁶ *Nagy Gézára*, több kötetnyi kéziratos bodrogközi mese és monda szakszerű összegyűjtőjére, *dr. Szabó Lajosra*, a nagyközönség és a szakmabeliek körében egyaránt nagy sikert aratott Taktaszadai mondák c. monográfia szerzőjére, *dr. Timaffy Lászlóra*, a Szigetköz néprajzának legjobb ismerőjére és érdemes társaikra.

9. A *Kaposváron* megrendezett V. gyűjtőtálalkozó (1968) programjának is csak két nevezetes mozzanatát emelhetem ki.⁷

Az egyik, hogy ez a seregszemlénk összekapcsolódott azzal az ünnepi ülésel, melyet a Magyar Tudományos Akadémia I. Osztálya és Somogy megye Tanácsa rendezett Somogy földrajzi nevei összegyűjtésének befejezése alkalmával, ezzel is elismerve az önkéntes gyűjtők nagy jelentőségű tudománysegítő tevékenységét, s ezzel egyúttal súlyt adva találkozóink e tárgy körbe tartozó, ismétlődő beszámolóinak és útmutatásainak.

A másik, amire ki kell térnem, az, hogy *Sebestyén Ádám*nak az andrásfalvi székelyek lakodalmi szokásairól itt elhangzott előadása bepillantást engedett azokba az eredményekbe, melyeket gyűjtőmozgalmunk a hazatelepített bukovinai székelység idegen környezetben megőrzött néphagyományának megmentésében akkor és azóta is elért – méghozzá maguknak a közülük kikerült kiváló gyűjtőknek a segítségével. Most csak a népművészet néhai mesterének, az istensegítsi *Gáspár Simon Antálnak* gyűjtőtálalkozóinkon való emlékeztető szerepléseire, forrás értékű hazatelepedési krónikájára és más pályamunkáira, szakemberek által megőrkített gazdag dal- és mondakincsére hivatkozom. Hasonlóképpen a most is közöttünk levő, fáradhatatlan Sebestyén Ádámnak idén már ötre szaporodó kötetekre, melyekben szülőfaluja történetét, gazdálkodását és annak szókincsét, dal-, szokás- és mesehagyományát széles körben hozzáférhetővé tette. E kötetek – hézagpótló tudományos értékük mellett – meggyőző bizonyosságai gyűjtőmozgalmunk önnevelésre serkentő hatásának, közművelődési jelentőségének. Hiszen e szakemberek által is elismeréssel fogadott könyvsorozat szerzője Bukovinában csak román tannyelvű elemi iskolát végzett, s nagy példányszámban megjelent könyveinek olvasói is nagyrészt a Tolnába, Baranyába telepedett székelység köréből kerültek ki.⁸

10. Gyűjtőtálalkozóink előadásai és az országos gyűjtőpályázatok témaajánlásai felhívták a figyelmet több olyan fontos és sürgősnek ítélt kutatási témára, amelyben az önkéntes gyűjtők az évek során hiányt pótló, tudománysegítő eredményeket értek el. Kiemelke-

⁶ *Kuczy Károly*: Vízi élet, népi hajózás Foktőn. Kalocsa, 1976. – Uő: A Kalocsa környéki földrajzi nevek vizsgálata I. Az ember és a táj kapcsolatának vizsgálata a földrajzi nevekben. Kalocsa, 1980.

⁷ *Morvay Péter és Végh József*: Az Önkéntes Néprajzi és Nyelvjárási Gyűjtők V. Országos Találkozója. Kaposvár, 1970.

⁸ *Halász Péter*: A bukovinai székely néphagyomány gyűjtőinek szekszárdi tanácskozása. Honismereti Híradó, 1974. 4. sz. 17. old. – *Domokos Pál Péter*: Búcsú Gáspár Simon Antaltól. Honismeret, 1978. 3. sz. 35. old. – *Sebestyén Ádám*: A kakasdi székely népi együttes. Honismeret, 1975. 1–2. sz. 65. old.

⁹ *Morvay Péter*: Népi műemlékek, nemzeti emlékhelyek, temetővédelem. Honismereti Híradó, 1974. 1. sz. 17. old. – *Halász Péter*: Beszámoló az önkéntes fejfagyűjtők tanácskozásáról. Honismereti Híradó, 1974. 2. sz. 23. old. – Uő: Önkéntes Néprajzi és Nyelvjárási Gyűjtők VIII. Országos Találkozója. Honismeret, 1977. 4. sz. 8. old.

dik ezek közül, hogy pályázóink megörökítették az ország több száz temetőjének pusztuló fejfáit, amelyek népművészeti és művelődéstörténeti szempontból egyaránt rendkívüli értéket képviselnek.⁹ A Kőszegen megrendezett VIII. Országos Találkozón (1977) több kitűnő előadás és egy szép kiállítás számolt be ennek a fontos értékmentő munkának eredményeiről. Hasonlóan kiemelkedő jelentőségű, hogy az önkéntes gyűjtők népköltészetünk még viszonylag élőnek mondható műfajai közül több ezer hiedelemmondát örökítettek meg szakszerűen, s ezzel néphitkutatásunknak is igen becses vizsgálati anyagot szolgáltatottak. De több kiváló gyűjtőnk (*Fehér Zoltán, Madar Ilona, Sándor Mihályné*) maga készítette el egy-egy község teljes néphit-monográfiáját¹⁰. Ezekből több gyűjtőtálalkozón is mutattak be részleteket. Találkozóink buzdító felhívásainak és beszámolóinak is része van abban, hogy a gyűjtőpályázatok kiemelt pályatételként több száz községben feldolgozták gyűjtőink a *hagyományos paraszti gazdálkodás alapvető tárgyköreinek* (a szántás-vetésnek, az aratásnak, a hordás-cséplésnek-nyomtatásnak) vidékenként eltérő ismeretanyagát és szókincsét. Ezzel nemcsak a hagyományos paraszti tudás több fontos területe enciklopédiájának elkészítéséhez, hanem egy, a korábbiaknál korszerűbb, időben és térben egységesebb, illetőleg földrajzilag egyenletesebb eloszlású gyűjtésre támaszkodó *nyelvjárási szótár* megalkotásához is igen eredményesen hozzájárultak.¹¹ Ezek mellett gyűjtőink az ország több vidékén vizsgálták a korábban nem eléggé kutatott *kisparaszti lótarítás* emlékeit, értékes adatokat gyűjtöttek össze a *falusi építkezés átalakulásának* vizsgálatához, a más, most nem említett fontos kutatási témákhoz.

11. A legutóbbi, IX. Országos Gyűjtőtálalkozót (1979) a hagyománytartó, palóc környezetű Eger történelmi városában rendeztük. E találkozóknak egyik fontos célja volt a korszerű néprajzi szemlélet terjesztése a gyűjtőmozgalomban. A választott témák specialistáinak számító szakemberek előadásai a modern társadalmi néprajzi szemlélet alkalmazásáról, a muzeális értékű tárgyak gyűjtésének és feldolgozásának elmélyült szempontjairól, a gyűjtőmozgalomnak tánc kutatásunk kibontakozásában vállalt megbecsült szerepéről szóltak, illetőleg a népzene kutatás mai lehetőségeit és módszereit ismertették.¹²

Külön előadás foglalkozott a díszítőművészeti körökben folyó honismereti tevékenységgel, valamint a szervezett népi növénynév-gyűjtés problematikájával. Ezt *Péntek János* a Kolozsvári Egyetem nyelvész munkatársa, a romániai magyarság körében lefolytatott népi növénynév-gyűjtés egyik irányítója tartotta.¹³

Az egeri gyűjtőtálalkozó – ha szabad így mondani – szenzációjának számított két kitűnő előadás: *Markó Imre Lehel* és *Galuska Imre* beszámolója nyelvjárási szótáraik készítésének módszeréről, problémáiról. Mindkét szerző példát mutatott a témával foglalkozó önkéntes gyűjtőknek módszerével és anyagának szakszerűségével. A két előadást közölte a *Honismeret* is.¹⁴ Markó Imre Kiskanizsai szótára azóta már meg is jelent.

12. A rendelkezésemre álló idő alatt természetesen csak a gyűjtőtálalkozók némely fontosnak és jellemzőnek ítélt mozzanatát emelhettem ki. Az egykorú dokumentumok

¹⁰ *Bosnyák Sándor*: A bukovinai magyarok hitvilága. Folklór Archívum, 1977. 6. sz. Bp. – Uő: A moldvai magyarok hitvilága. Uo. 12. sz. Bp. 1980.

¹¹ *Morvay Péter*: Egy fontos atlaszmunka folytatásáért. *Honismeret*, 1977. 2–3. sz. 70. old.

¹² *Olsvai Imre*: Hogyan gyűjtsünk népzene 1980 táján. *Honismeret*, 1980. 1. sz. 62. old.

¹³ *Morvay Péter*: Az Ezerjófű-akció elé. *Honismeret*, 1979. 2. sz. 42. old. – *Péntek János*: Népi növényismeret a növénynevek tükrében. *Honismeret*, 1979. 5–6. sz. 100. old.

¹⁴ *Galuska Imre*: A készülő kesznyéteni szótár. *Honismeret*, 1980. – *Markó Imre Lehel*: A kiskanizsai szótár. *Honismeret*, 1980. 2. sz. 38. old.

áttekintése során azonban az a meggyőződés alakult ki bennem, hogy *kívánatos lenne egy tanulmányban részletesen feldolgozni találkozóink történetének jórészt rendelkezésre álló, illetőleg még felkutatható archivális forrásait.*

13. Meg kell emlékezmem a találkozóinkon több alkalommal is megjelent írókról, költőkről is. Nemcsak művészi alkotásaikkal gyönyörködtették a résztvevőket, hanem felszólalásaikkal közéleti tájékozódásukat is segítették. Néhai *Simon István* és *Nagy László*, valamint *Cseres Tibor* és *Garai Gábor* mellett különösen *Veres Péter* közvetlen beszélgetéseire, gondolatébresztő felszólalásaira gondolok, így a „Néprajz és társadalomismeret” címűre, amely tudomásom szerint eddig még nem jelent meg nyomtatásban.

14. E vázlatos áttekintés közben olvasóimban is bizonyára felvetődhetnek, érlelődhetnek levonandónak ítélt tanulságok, megfogalmazásra váró javaslatok. Más mozgalmi fórumokon vagy írásban sort kellene keríteni ezek megtárgyalására. vagy írásban sort kellene keríteni megtárgyalásukra.

munk valóban élő, fejlődésképes mozgalom, melynek voltak és vannak értékmentő, tudatformáló és közösségépítő céljainkat világosan látó, azokért elkötelezetten dolgozni tudó munkásai, időtálló eredményei. *Ha a hátunk mögé került évtizedekben kinevelődött „törzs gárdatagok” hozzáértésének, ügybuzgalmának és áldozatkészségének stafétabotját idejében átveszi az őket felváltó fiatalabb nemzedék, s a jó kezdeményezéseket, bevált módszereket – társadalomépítő, közművelődési feladatainkhoz alkalmazkodva – újjakkal gazdagítja, biztosak lehetünk mozgalmunk további sikereiben.*

A társtudományokkal kiépült fegyvertársi kapcsolat továbbéltetése, elmélyítése, mozgalmunk patronálóinak továbbra is kilátásba helyezett támogatása mellett, ez nem lehet kétséges.

Nyírfakéreg sótartó vésett díze Alsórákosról (*Hornyák László* rajza)